

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

ORGAN FOR SØVÆRN OG SØFART

7. AARGANG

REDAKTØR: KAPTJAN H. EWALD

HÆFTE VI

AARSABONNEMENT 3 KR.

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR
MØNTERGADE 22, MEZZANINEN, TELEFON: BYEN 3448
ANNONCEEKSPEDITION: DR. DAGMARS ALLÉ 22
VALBY — KØBENHAVN, TELEFON: VALBY 828 x

ENKELTE NUMRE 25 ØRE

FORENINGSMEDDELELSER M. M.

VED E. W. MARSTON, VALDEMAR SCHOU OG AXEL IUEL

AARHUS-KREDSEN.

Torsdag den 6. Maj havde Kredsen indbudt sine Medlemmer til en Sammenkomst i de sædvanlige Lokaler. Efter at Flaget var hejst og *Formanden* havde budt Velkommen, holdt Kaptajn *Ewald* et Foredrag om en Rejse til Amerika. Det udmærkede Foredrag og de smukke Lysbilleder fulgtes af den store Forsamling med største Interesse. Senere paa Aftenen samlede man om Kaffebordene, og Aftenen, der desværre sluttede altfor tidligt, tilbragtes paa en fornøjelig Maade, og i den sidste Times Tid deltog de fleste i en munter Svingom. Det skal nævnes, at Lokalkredsen aldrig før har set saa mange Medlemmer med Familie ved nogen tidligere Sammenkomst, og det peger hen paa, at Kredsen, der jo endnu er saa ung, stadig gaar fremad og øger sit Medlemantal, der bevirker, at det bliver Bestyrelsen muligt at foranstalte flere og flere Sammenkomster af forskellig Art.

B.

THURØ-KREDSEN

afholdt den 9. Maj sin første store Festlighed med *Faneindvielse*. Der var efter Indbydelse mødt Repræsentanter fra Faaborg og Svendborg samt fra København Kaptajn *Ewald* og Grosserer *Schou*.

Festen begyndte Kl. 4 i Biografteatret, hvor Kaptajn *Ewald* holdt et interessant Foredrag med Lysbilleder fra en Rejse under Krigen. Foredraget blev fulgt med levende Interesse, og da *Formanden* til Slut takkede Foredragsholderen, rejste hele Forsamlingen sig med en vældig Klapsalve.

Kl. 6 $\frac{1}{2}$ marscherede Deltagerne til Thurø Kro, hvor Middagen og den egentlige Fest skulde holdes. Salen og Bordene var smukt pyntet med Flag og Blomster, og paa Bordet ved *Formanden*, Mægler *R. S. Hansens* Plads var anbragt en særdes smuk Skibsklokke, som er forarbejdet og skænket Foreningen af Smedemester *R. P. Huusfeldt*. Da man under Musikkens Toner var bænket, hejste *Formanden* Vimplen, slog et Slag med Klokken og bød velkommen om Bord. De officielle Taler for Kongen, Marineforeningen og Fædrelandet blev holdt, hvorefter der paa *Formandens* Forslag blev afsendt Telegrammer til Kongen, Prins Valdemar og Kommandør *Maegaard*. Ordet blev derefter givet frit, og Middagen forløb under afvekslende Taler og Sange. Efter Bordet drak man Kaffe i de tilstedende Lokaler, og saa kom Dagens Glansnummer: *Faneindvielsen*.

Hele Selskabet gik op i Salen og stillede op; Kaptajn *Ewald* holdt en lille Tale, hvorefter, medens Musikken intonerede, den smukke Fane under lydløs Stilhed gled til Tops, hejst af Mægler *H. A. Hansen*, Veteran fra 64.

Formanden takkede Kaptajn *Ewald* og holdt en lille Tale for Danmarks Orlogsmarine og hermed var Højtideligheden forbi. Nu spillede Musikken op til Dans, og denne gik med Liv og Lyst. Præcis Kl. 1 sluttede *Formanden* af med Tak til alle, som havde bidraget til at gøre Dagen til en Festdag, som længe vil mindes.

Her skal tilføjes, at den smukke Fane er skænket Foreningen af Sejlmagermester *J. L. Jørgensen*.

NYBORG-KREDSEN AFSLØRER EN MINEBØSSE PAA NYBORG STRAND.

Som bekendt har Sømandsforeningen af 1856, hvis Formand er Kommandør *J. H. Schultz*, taget Initiativet til, at en Del af de af vor Flaade opfiskede Miner omdannes til Minebøsser, i hvilke der samles Penge ind til „Prinsesse Mariæ Hjem for Sømænd og Sømænds Enker“. Flere af Marineforeningens Lokalkredse har været interesserede i at skaffe sig en saadan Minebøsse, og der er truffet et Arrangement med Sømandsforeningen om Levering af Bøsserne, hvis Indhold deles mellem Prinsesse Mariæ Hjem og den lokale Marineforenings filantropiske Virksomhed.

Saaledes blev der den 10. Maj d. A. afsløret en Minebøsse af Marineforeningen i Nyborg:

Man samlede ved Sekstiden paa Terrassen udenfor Christianslund Badehotel, og herfra marscherede den ret talrige Forsamling med F. D. F.s Musikkorps i Spidsen til Stranden, hvor den ret imponerende Mine er smukt anbragt paa en Forhøjning og virkelig er en Pryd paa den smukke Strand.

Efter Ankomsten gik Flaget til Tops, mens man sang „Kong Christian“.

Formanden, Baron *Haxthausen*, udtalte:

Før voldte jeg derude
saa mangen Sømands Død.
Nu vil jeg gerne lindre
de Efterlattes Nød.

Disse Ord, der er forfattede af et Medlem af Marineforeningen i Nyborg, er Devisen for den Mine, vi her er samlet om. Det er vort Ønske, at vi efter ringe Evne kan være med til at raade Bod paa de Ulykker, Minerne har foraarsaget under Verdenskrigen, den, vi ved Guds Naade er befriet for. Dog blev mange af vore brave og gode Sønner derude i Bølgerne, mangt et bravt Sømands-Hjerte er bristet og mangt et Øje stivnet ved Minernes frygtelige Magt. En af de Miner, der var det frygteligste Vaaben under Krigen, staar her som et Fredens Tegn med Raab om Hjælp til dem, der lider Nød, fordi deres Forsørgere maatte lide Døden.

Ogsaa for gamle Marinere og deres Efterladte, der lider Nød, vil der gennem denne Minebøsse bringes Hjælp.

Taleren sluttede med at udbringe et: Leve vort Fædreland!

Man sang derefter: „Kongernes Konge“ og sluttede med Sangen for Flaget: „Vift stolt“.

Ved *Festmiddagen* bød *Formanden* Velkommen og talte for Kongen.

Direktør *Carl Jensen* bragte en Tak til Kaptajn *Ewald*, fordi han var kommet til Stede. Fabrikant *Schröder-Hansen* takkede paa Byraadets Vegne Marineforeningen, fordi den havde anbragt Minen paa den smukke Strand.

Politimester *Harhorn* udbragte Byraadets Skaal, henvendt til Fabrikant *Schröder-Hansen*.

Kaptajn *Ewald* talte for godt Samarbejde mellem Handels- og Orlogsmarinen.

Overretssagfører *Dahlerup* talte for *Formanden* og denne igen for Garderforeningens Formand, Overretssagfører *Dahlerup*.

Der holdtes endnu en lang Række Taler og Festen sluttede med et fornøjeligt Bal.

I Maanederne Juli og August er Marineforeningens Kontor lukket Lørdag og Mandag.

HOLBÆK-KREDSSEN.

Den 27. Maj 1920 Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften afholdtes et Møde paa Hotel Postgaarden for at drøfte Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Lokalkreds af Marineforeningen. Der var mødt ca. 30. Fra Hovedbestyrelsen var mødt Grosserer *Vald. Schou* og Kaptajn *Ewald*.

Købmand *G. Jensen* aabnede paa Indbydernes Vegne Mødet og bød Velkommen, gjorde Rede for Hensigten med Sammenkomsten samt gav derefter Ordet til Kaptajn *Ewald*, der holdt et meget interessant Foredrag, støttet af Lysbilleder, om sine Oplevelser under Verdenskrigen især paa sine Rejser til England og Amerika.

Efter Foredraget indledede Købmand *Jensen* Diskussionen om Dannelsen af Lokalkredsen. Dommer *Helms* foreslog at danne Lokalkredsen som omfattende hele Holbæk Amt, hvilket Forslag fandt almindelig Tilslutning baade hos Repræsentanterne for Hovedbestyrelsen og hos de andre tilstedeværende.

Der nedsattes et Udvalg bestaaende af Dommer *Helms*, Sparekassedirektør *Arnved*, Hotelejer *Camillo Andersen*, alle af Holbæk, og Gaardejer *Elias Petersen*, Maarsø, til at forberede Foreningens Stiftelse. Der blev indmeldt 15 ordinære Medlemmer.

OGSAA EN VETERAN

EN ERINDRING FRA KRIGEN 1864

AF KONTORCHEF A. C. D. WENDEL

Panserskonnerter Esbern Snare er, tillige med Tvilling-skibet Absalon, bygget i England, og kom hertil i 1862. Disse to Skibe var de første i den danske Flaade, der var pansrede, rigtignok kun med 2 $\frac{1}{2}$ Tomme tykke Plader, men dette var efter Datidens Forhold allerede meget, og det endskønt Panseret kun dækkede Skroget op til Skanddækket, og baade Besætningen og Artilleriet var ganske ubeskyttet.

I Sommeren 1863 var begge Skibe paa Togt, og var under Kontreadmiral van Dockums Flag, der var hejst i Huldampskibet Skirner, i Eskadre med Skonnerter Fylla, 5—6 Dampkanonbaade samt Hauch.

Eskadren opløstes efter endt Togt, og Esbern Snare oplagdes, ligesom de øvrige Skibe, saaledes at Skibet kunde være klart til at gaa ud paa ganske kort Varsel, takket være Erfaringen fra det urolige Aar 1861, da Tyskerne allerede lavede stærkt til, for at komme i Klammeri med Danmark.

Da indtraf Kong Frederik VII's Død d. 15de November 1863, og allerede d. 22. hejste Esbern Snare atter sin Vimpel, alene med den Opgave for Øje at skulle eskortere Kongeskibet Slesvig, der overførte Kongens Lig fra Flensborg til Kjøbenhavn, og med dette korte Togt som eneste Opgave, fik Besætningen, der for Hovedpartens Vedkommende bestod af »faste Folk« af Artilleri- og Matroskorpset, Ordre til kun at medtage faa Beklædningsgenstande, en Ordning, der senere kom til at svie til Besætningens Pung, idet Skibet, efter at være vendt tilbage til Kjøbenhavn fra Flensborg, og allerede var lagt ind i Flaadelejet, og havde paabegyndt Godssets Aflevering til Værftets Magasiner, pludselig fik Ordre til at tage alt Gods ombord igen, fylde Kul, lægge ud af Flaadelejet og afgaa til Kiel, hvor Besætningen maatte købe Klæder og Fodtøj, for at imødegaa Vinteren. Som et Kuriosum skal det her blot nævnes, at Kommandoen først blev strøget i Januar 1865.

Den 1. Februar 1864, den Dag Krigen brød ud, laa Skruekorvetten Thor, Kaptajnløjtnant A. R. Hedemann, og Panserskonnerter Esbern Snare, Kaptajnløjtnant J. C. Kræft, begge i Eckernførde Fjord, efter nogle Troppetransporter og efter et Ophold paa Kielerfjorden, hvor Skibene skulde bidrage til at overholde Ro og Orden i Holsten. Nu var de i Eckernførde for at assistere Armeens venstre Fløj, og havde Ordre til at forlade Fjorden, naar de danske Tropper blev tvungne nordpaa.

Saa oprandt Krigens første Dag med klingrende Frost, stille Vejr og med straalende Solskin, der yderligere forskønnedes ved de hvide Snemarkers stærke Refleks af Sollyset. Skibene havde faaet Efterretninger fra Overkommandoen om, at Grænsen, efter alt at dømme, vilde blive overskredet i Dagningen, og der var derfor ganske naturlig en vis Spænding hos Besætningerne, om det dog ikke i sidste

Time skulde lykkes at undgaa Krigen ved Hjælp af Blæk og Bogtrykkersværte.

Morgenarbejdet ombord var tilendebragt som til daglig Brug, og Folkene havde faaet Snadden tændt, og stod eller sad paa Dækket, eller spejdede over Lønningen ind over Land.

Ude fra Søen kom Postdampskibet (vistnok Hjulskibet Frejr) ind paa Fjorden fra Korsør, men blev standset af en Officer, der fra Thor sendtes ombord for at meddele Skibets Fører, at Fjenden utvivlsomt vilde tage det i Besiddelse, saa snart det havde faaet Fortøjningerne i Land paa Kajen, og Føreren vendte derfor om, og stod Fjorden ud igen.

Klokken var noget over 10, da den Kommanderende i Thor hejste Signal til Esbern Snare om at lette og staa ind under Land for at rekognoscere, og snart var Ankeret oppe, medens Skonnerter for langsomt gik og med »klart Skib« gik saa langt ind, som Landgrunden tillod. Saa stoppedes Maskinen, medens alle Øjne stirrede ind paa det hvidklædte Land, saalænge til Øjnene løb i Vand. Agter var Officererne travlt beskæftigede med Kikkerten for Øjet, og de højlydt udtalte Meninger om, hvad der foregik inde paa Land, var meget modstridende, idet en mente, at de i Sollyset blinkende Bajonetter tilhørte dansk tilbagegaaende Infanteri, medens en anden tvivlede om, at dette kunde være muligt, og en tredje mente, at det kunde lige saa godt være fjendtlige Bajonetter.

Under alt dette havde Chefen staaet paa Broen, beständig med Kikkerten for Øjet og, som altid rolig og behersket, ikke villet udtale sig, før han var vis paa Rigtigheden af sit Udsagn, en ubetalelig Egenskab hos den Fører, der har Ansvar for Skib og Besætning. Det giver Besætningen Tillid til »den Gamle«, som Skibschefen meget almindelig kaldtes af Folkene, og hvad Tillid er værd i alvorfulde Situationer, ved enhver, der har været til Søs.

Pludselig kastede Næstkommanderende, daværende Løjtnant J. C. Tegner, med Heftighed sin lange Skibskikkert henad Vagtsbænken, og idet han vendte sig og saa op paa Chefen, erklærede han heftigt og med Overbevisningens Styrke, ledsaget af en nydelig Sømandsed, at han tydelig saa Pikkelhuer. Med sin ivrige Natur og med sin altid vaagne Trang til at gribe afgørende ind overalt, hvor Lejligheden forekom, forfægtede han sin Mening saa overbevisende, at Chefen øjensynlig gik ind paa hans Anskuelse, men dog ikke var helt overbevist, og han gav da, for at komme til Overbevisningen, Ordre til at skyde et løst Skud med en Houbitz, med den Tanke, at hvis det var vore egne Tropper, vilde de ved Tegn give os tilkende, at vi helst maatte lade være at skyde paa dem.

Det løse Skud faldt, og i nogle Sekunder var der aandeløs Venten ombord i Esbern Snare. Men kun et Øjeblik.

Saa kom Visheden i Form af en Regn af Riffelkugler, saa tæt som den værste Hagelbyge kan præstere, men heldigvis for Skibets Besætning, vandede Projektilerne maaske et halvt hundred Alen, før de naaede ud, og da det var Bueskud, gjorde de ikke Rikochet, men stak lige til Bunds i Fjorden. Havde Skonnerten ligget saa langt inde, at Kuglerne var komne ombord, vilde ikke ret mange af Besætningen være sluppet derfra med hele Lemmer.

At se den Virkning, som denne Kugleregn fremkaldte hos Besætningen, efter de foregaaende Øjeblikkes aandeløse Venten, kan umulig gengives med fattige Ord. Ganske automatisk, greb enhver, som var han elektriseret, til sin Gerning, og det var straalende Ansigter, der vendte sig mod Chefen, saa paa ham og hørte ham med sædvanlig Ro udtales Ordren til Batterichefen, daværende Løjtnant S. Bojesen: »brænd paa«. Og fra den agterste Kanon, med Overkonstabel Emil Friis som Kanonkommandør, (først død for faa Aar tilbage som pensioneret Overskibsminor), faldt saa det første Kanonskud fra Flaaden i Krigen 1864.

Det var en 18-pundig riflet Forladekanon (hvoraf Skonnerten havde 2 Stykker, samt en 60-pundig glatløbet Kuglekanon), der sendte Danmarks Visitkort i Form af en Spidsgranat, og man hørte et Øjeblik Projektilets Piben i Luften, saa en Jordsøjle rejse sig, hvor Nedslaget fandt Sted, samt en Klynge Ryttere, hvis Heste blev urolige efter Skraldet fra den sprængte Granat, men saa blev Skydningen almindelig, og der blev ikke Tanke eller Tid til andet end at lade og skyde, og trods Kulden saa man snart Kanonbesætningerne kaste Overtøj, Halstørklæder, ja selve Huen, og stryge Sveden af Panden.

Saa snart det løse Skud fra Esbern Snares Haubitz var faldet, hev Korvetten Thor sit Anker hjem og stod ned til Skonnerten, passerede denne, med Signal vejende om at følge den Kommanderende, og snart var ogsaa Korvetten med i Koncerten, der blev noget højroset, idet Preuserne i en Fart fik anbragt deres Feltbatterier inde ved Sandkrug; man sagde senere, at der havde været 7 Feltbatterier kørt op, men Besætningen ombord havde andet at gøre end at tælle Kanonantallet.

Blandt Esbern Snares Besætning fandtes en helbefaren Konstabel, Rasmus Hansen hed han, der havde været med Linieskibet Christian VIII, da dette d. 5. April 1849 blev skudt i Brand og sprang i Luften. Nu var han anden Gang i Slag i Fjorden og, pudsigt nok, efter hans Udsagn paa samme Sted i Fjorden, hvor Linieskibet gik i Luften.

Skibenes Opgave var bragt til Ende, og med langsom Fart stode de ud af Fjorden under stadig Skydning fra begge Sider, der dog snart sagtnede og døde hen, efterhaanden som Afstanden forøgedes. Komne ud i Fjordmundingen stoppede begge Skibe Maskinerne, og der veksledes Signaler paa Thors Forespørgsel om Antallet af Døde og Saarede i Skonnerten, hvis Svar heldigvis lød paa »Ingen«, idet den lavtliggende Esbern Snare, under jævn god Fart, var et daarligt Skydemaal. Thor havde faaet Skud baade i Skrog, Rejsning og i Skorstenen, og fra Skonnerten saa man, at Thors Tømmermand var udenbords i Sele, for at stoppe et Grundskud med Talgprop.

Derefter skiltes Skibene, idet Thor gik til Nyborg og Esbern Snare til Sønderborg.

Ombord i Thor forefaldt der under Kampen en lille ejendommelig Episode. En af Stortopsgasterne (Mikkelsen hed han) skulde rigtig nyde denne ualmindelige Forestilling, og kunde derfor ikke nøjes med Udsigten fra Storemers, men gik op paa Stængesalingen, hvorfra han jo havde et langt videre Udsyn, og fik Forestillingen i Fugleperspektiv. Men en vagabonderende tysk Granat aflagde ham en Visit paa hans luftige Stade og borttog Knappen paa Toppen af Bramstangen med vedhængende Vimpel. Den tunge Knap søgte lodret ned, med den lette Vimpel bagefter sig som en Komethale, og idet den passerede Stængesalingen, greb Topsgasten den med højre Haand, medens den venstre Haand holdt fast i Bramvantet, og najede den fast paa Salingen.

Denne lille Begivenhed har Etatsraad H. Degenkolv skildret i »Dannebrog«, Ugeblad for Hær og Flaade, Aargang 1880—81 Nr. 33 (14. Maj 1881), og der udkom kort Tid efter et Prospektkort i Boghandelen, hvorpaa man saa Billedet af en Sømand, omklamrende Bramstangen med den ene Haand, medens han i den anden Haand triumferende holdt den flagrende Vimpel. Digteren Holger Drachmann havde skrevet 2 Linier, trykte paa Kortets Fod, der i hans eget, stærke, varme Sprog gav en smuk Forklaring paa Billedets Betydning.

En af de sidste Dage i Februar Maaned havde Esbern Snare atter den Ære at hilse paa Fjendens Landbatterier, denne Gang i Alssund. Skonnerten skulde nemlig indtage Station i Augustenborgfjorden, tæt indenfor Arnkiøls Øre, for at hindre Fjendens Overgang over Sundet. Skibet gik ind i Alssund nord fra, men blev standset udenfor Aabenraa Fjord af Hjuldampskibet Gejser, der havde Station der, og som meddelte Esbern Snare, at der fandtes en Del Landbatterier paa Sundevedkysten.

Da Gejsers Fartøj satte af fra Skonnerten, gik Chefen paa Broen sammen med Sønderborg Lodsens, og under »klart Skib« sattes fuld Fart paa Maskinen. Ikke saa snart var Esbern Snare indenfor Skudvidde, før Fjenden sendte sine varmeste Hilsener ud til Skibet, og Besætningen var naturligvis saa dansk, at den høfligst besvarede Skud med Skud. Skibet kunde atter her takke sit lavtliggende Skrog, i Forbindelse med ret god Fart, at det blev fritaget for Træffere, var der end adskillige næsvise Granater, der gerne vilde »kigge indenfor«. Under Vaabenhvilen blev Esbern Snare ombyttet med Rolf Krake, der overtog denne Uriaspost.

Senere fik Esbern Snare ikke Lejlighed til at veksle Skud med Fjenden, men blev dog stærkt benyttet, var idelig paa Farten, og Togtet endte først i Januar 1865 som foran nævnt.

Saa kom der nogle rolige Aar for Skibet, men fra 1870 har det næsten hvert Aar været paa Togt, blandt andet som Isbryder for Postvæsenets Regning, men dog hovedsagelig som Torpedoskib.

Saa blev Esbern Snare gammel, og Maskine og Kedler blev udtaget.

Dets Tvillingbroder er forlængst solgt og hugget op, men endnu flyder den gamle, en Gang saa stadselige Veteran-Skonnert paa Vandet og har endda paa sine gamle Dage under Verdenskrigen haft den Ære at være Kommandoskib for Defensionen, med Kontreadmiralflaget vajende fra Toppen.

Engang i Skibets unge Dage, i 1863, havde det endog en Konge ombord. Det var Kong Georg af Grækenland, der forlod sit Fosterland ombord i Esbern Snare, hvorfra han landsattes i Stettin, efter en stormfuld Overfart over Østersøen, hvor Skibet arbejdede saa haardt i Søen, at den 60-pundige Kanon om Natten trak Surringsbolten, igennem Skanddækket, løs, og Kanonen maatte forstøttes med Tømmer for ikke at gaa overstag.

Nu er vel dets Saga omme, men som Løn for dets daadige Liv, fik Esbern Snare Lov til at se Dannebrog hejst i Flensborg Fjord, det Sted Skibet sidste Gang forlod hin mørke December Aften, da det eskorterede Kongens Lig, under saa tunge Fremtids-Varsler.

Den gamle Skonnert burde nu vel igen fortøjes ved Kajen i Flensborg Fjord paa Genforeningsdagen, men den har ingen Maskine og kan derfor ikke give Møde, saa lidt som dens Besætning fra Krigsaaret, der vel for de flestes Vedkommende har faaet Ordre til at møde paa Skandsen hos »Juel og Rud og ham med det ene Øje«. Men for dem, der endnu maatte leve, staar Minderne klare og glemmes vel ikke før Evnen til overhovedet at kunne erindre er slukket.

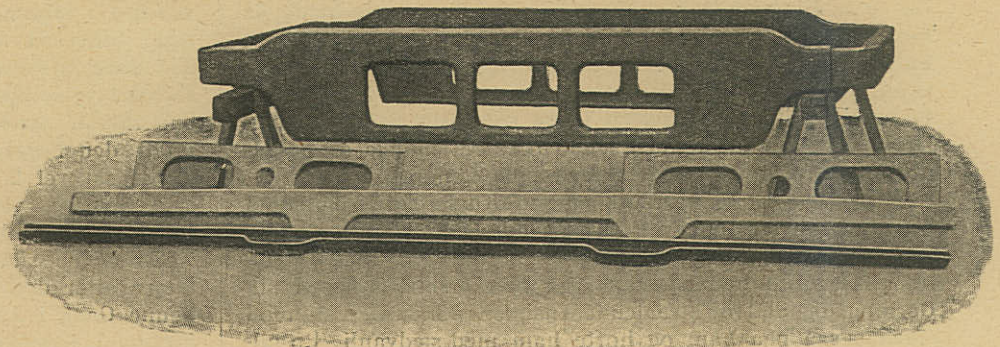
Men ikke sandt, de, der endnu lever, og var med den Gang det var Alvor, har Lov til at kalde den gamle Esbern Snare med Hædersnavnet:

»Ogsaa en Veteran«.

AVESTA JERNVERKS AKTIEBOLAG, AVESTA

TILLVERKAR OCH FÖRSÄLJER:

Pressad-, Flänsad och Bockad plåt till ångpannor, lokomotiv-, malm- och järnvägsvagnar m. m.
 Vattengassvetsade gas- och lufttrycksbehållare, högttrycksledningar för vatten och ånga, lokomotivfyrboxar, och korrugerade eldrör till ångpannor samt
 Autogömsvetsade plåtarbeten.
 Ångpanne-, Konstruktions- och Cisternplåt samt Tunnlåt alla slag, äfven korrugerad.
 Helt pressade behållare för syrgas, ammoniak, kolsyra och tryckluft.
 Stång-, Vinkel- och Spantjärn.

LEVERANTÖRER TILL STATENS OCH ENSKILDA JARNVÄGER I SVERIGE

UDDEHOLMS AKTIEBOLAG

MUNKFORS BRUK, HAGFORS JERNVERK,
 NYKRAPPA JERNVERK OCH STORFORS RÖRVERK

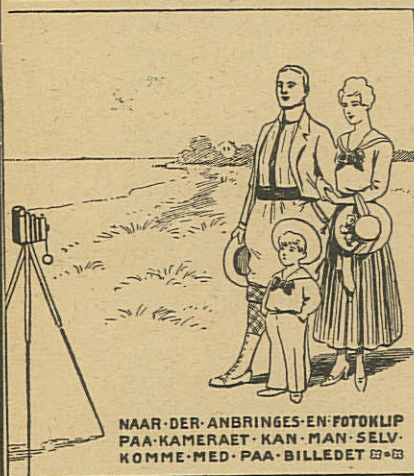
tillverkning och försäljning af

SIEMENS MARTIN- och BESSEMERSTÅL samt

Kall- och varmvallsadt järn och stål; valsadt och smidt verktygs- och borrhstål, valsad och dragen järn- och ståltråd, stålspett, bandsågar, trådspik, trä- och metallskruf, åkdons och järnvägsfjädrar m. m. Varmvalsade tuber och rör, alla slag. Kalldragne rör för vattenrörsångpannor, kondensatorer, velocipeder m. m.

Telegrafadress: UDDEHOLMS, UDDEHOLM — Postadress: UDDEHOLM

Förkallvalsadt och draget stål och järn samt trådspik post- och telegrafadress: MUNKFORS

NAAR DER ANBRINGES EN FOTOKLIP PAA KAMERAET KAN MAN SELV KOMME MED PAA BILLEDET

Enhver Amatør-Fotograf
 bør anskaffe sig en
 „Fotoklip“,

kan anbringes paa de fleste Kameraer

Fotografiapparater

i stort Udvalg fra smaa Lommekameraer til alle større Formater

Forsøg vor Special-Afdeling

for Fremkaldelse,
 Copiering, Forstørrelser etc.

Sagkyndig Vejledning gives

Stort Udvalg i

Prismekikkerter

fra Zeiss, Busch og Goerz

Kongsbak & Cohn

største Specialforretning i Danmark

Nygade 2, Kbhvn. K. Tlf. 2569

Vore ærede Medlemmer anmodes om velvilligst at støtte vort Blad „UNDER DANNEBROG“ ved at rekvirere en Annonce i Felten paa ca. 2 cm., 2spaltet. Bestillinger modtages af

„UNDER DANNEBROG“S
 ANNONCE-EKSPEDITION

DR. DAGMARS ALLÉ 22 ST. — VALBY
 TELEFON: VALBY 828 x

*Færdige
 Herre & Drenge
 Klæder*

Elegante engelske og franske Stoffer, altid det nyeste i Snit og Forarbejdning.

Vort Lager er saa stort, at vi er i Stand til at tilfredsstille hver enkelt Kundes personlige Smag og Ønsker.

Axel Nøtterstrøm.
 VESTERBROGADE 17

Søkort-Arkivet.

Søkort, Farvandsbeskrivelser, Fyrlister m. m. over alle danske Farvande samt Kort over Nord- og Østersøen udgives og forhandles af Søkort-Arkivet. Fortegnelsen over Forhandlingsartiklerne findes hos Boghandlerne og i Yachtklubberne. Arkivet giver enhver Oplysning til Valg af Kort. Salg foregaar fra selve Arkivet, Toldbodvejen 19, Hverdage fra Kl. 9—3. Telefon Militær 177; endvidere hos Blankensteiners Eftfl., Toldbodvejen 48, samt hos Landets Boghandlere og Skibsprovianteeringshandlere.

G. Holm-Petersen

Direkte
 Import fra
 Syden
 af ægte
 Druevine.

A/S NORDISKE METALVAREFABRIKK
 KJØBENHAVN
 ELEKTRISKE BELYSNINGSLEGENDE
 OG
 ELEKTRISK INSTALLATIONSMATERIE
 PRØVELAGRE, AMAGERTORV 25, TLF.
 LEVERANDØR TIL MARINE

OLIE SOM BRÆNDSEL

Overgangen fra Kul til Olie synes lige saa revolutionerende som Overgangen fra Sejl til Kul. Dieselmotorskibet tilbagelægger — med Oliebeholdning af samme Størrelse som en Dampers Kulbeholdning — en fire Gange saa lang Distance som Damperen, der brænder Kul. Dette betyder en stor Besparelse baade i Tid til Fyldning af Bunkerne, af Plads, som kan anvendes til Last, sam af Arbejdslønninger.

Saa længe Kullene var billige, var Fristelsen til at gaa over til Oliefyring mindre. Nu findes der ikke billige Kul mere, og de britiske Redere hævder derfor, at Verden med Hensyn til Brændselsmateriale er begyndt paa en ny Æra. Det Antal britiske Skibe, som nu anvender Oliefyring, er allerede meget stort, og Hundreder af Skibe forandres for Tiden, saaledes at de kan anvende Olie. Henvend 75 % af de under Bygning værende Dampere udstyres med Vekselsystemet, saaledes at de i Løbet af faa Timer kan skifte fra Kul til Olie.

Det er selvfølgelig af stor Betydning, at der nu bliver anlagt Oliedepoter over hele Verden til Afløsning af Kulstationerne. Der findes derfor Oliestationer paa næsten alle store Handelsruter. Til Østen kan Skibe fylde Olie i Suez, Port Said, Colombo, Singapore, Shanghai, Hongkong og Yokohama. Alle de vigtigste Havne i Indien og Australien, i hollandsk Indien og paa Borneo har Oliedepoter. Langs Afrikas Kyst, paa Madeira og paa de kapverdiske Øer findes Depoter, og mange er under Opførelse. Paa den anden Side af Atlanterhavet kan Dampere fylde i flere kanadiske og nordamerikanske Havne. I Sydamerika findes Depoter, og ved Stillehavet i Vancouver, San Francisco og Honolulu.

Samtlige store britiske Havne er forsynet med Depoter, Themsens, Bristol-Kanalen, Mersey, Clyden, Southampton, Hull o. s. v., og i Belfast anlægges et stort Depot. Inden en halv Snes Aar er samtlige britiske Havne af nogen Betydning forsynet med Oliedepoter.

Det har saaledes vakt en Del Opsigt, at der i den sidste Tid er fundet Olie i England. Man har længe ment, at der maatte findes Olie. Boringer blev foretaget ved Byen Chesterfield, og hidtil er fremskaffet ca. 1000 Tønder Olie, men Boringerne fortsættes stadig.

Selv om Forventningerne om rige Oliekilder i England bliver skuffede, har Riget dog store Muligheder. I Birma produceres der aarlig over 1 Mill. Tons Olie, paa Trinidad 200,000 Tons pr. Aar, og der er her Mulighed for en større Produktion. Ægypten frembringer 135,000 Tons aarlig, Kanada 25,000 Tons, men i Nordvest findes store Oliekilder,

som kun venter paa tilstrækkelig Arbejdskraft og nødvendige Transportmidler. I den britiske Interessessfære i Persien findes Oliefelter, som fortsættes helt ind i Mesopotamien; ogsaa paa New Zealand, Borneo og Sumatra findes Kilder, hvor Kapitalen er britisk.

Stadig stiger Kravet om Olie, fordi flere og flere Skibe indrettes til Oliefyring. I Begyndelsen af 1920 var 8½ Mill. amerikansk Tonnage indrettet til at bruge Olie; i Løbet af en Maanedstid bruger denne Tonnage ca. 1,8 Mill. Tons Olie; i andre Lande er Forholdet noget lignende; i Sverige tales om Statshjælp til Bygning af to 6000 Tons Tankdampere, og ogsaa i Tyskland, som ingen Tankdampere har, taler man om Statshjælp, fordi Kulmanglen er og bliver en af Tysklands svage Sider.

Den engelske Professor *Abell* har givet en Oversigt over de Forandringer, der nødvendigvis maa foretages ved Skibstegninger ved Overgangen fra Kul- til Oliefyring. Af hans vigtigste Bemærkninger skal anføres:

I et Maskinrum i et Skib paa ca. 6000 Br. Tons er der megen ubenyttet Plads, som kunde anvendes til Kulbunkers, men Trimmingen i disse Kulbunkers vilde i flere Tilfælde være meget vanskelig. Olie vilde det derimod i mange Tilfælde ikke være saa særlig besværligt at faa frem i Rør til Fyrrummet, og her behøves ingen Trimming. I mange Skibe vil det derfor være praktisk at føre Olien for Rejsen — baade ud og hjem — i Bunkerne og i Skraatanke op under Dækket i Siderne af Maskinrummet. Paa denne Maade gaar det an at sløjfe Mellemdæksbunkerne for Brændsel og benytte disse Rum til Last eller indrette dem for Passagerer. Professoren mener, at en 6000 Tons Dampers Lastevne saaledes kan blive 10 % større, uden at Bruttotonnagen forøges.

Nogle advarende Røster om Anvendelse af Olie er fremkommet i England, hvor *Blue Star Line*, som har indrettet flere af sine Dampere til Oliefyring, retter en Advarsel til Redere, som maatte være tilbøjelige til det samme, idet man mener, at Olieprisernes voldsomme Stigning borteliminerer Fordelen ved det ny Fyringsystem. Medens Olien i Januar 1919 i England kunde faas for 130 sh. pr. Ton, kostede den i Januar 1920 ialt 197 sh. pr. Ton. Man maa nu være forberedt paa, at Prisen kommer op til 250 à 300 sh. pr. Ton.

Kravet om Brændselolie har allerede oversteget Tilførselen, og som Følge af det vældige Forbrug er det tit vanskeligt at opnaa saa meget som nogle faa 100 Tons Bunkerolie i New York.

C. J. SPEERSCHNEIDER.

DA HOLLÆNDERNE HJALP OS 1658—1660

EN HISTORISK FREMSTILLING

AF SOGNEPRÆST H. D. LIND

Freden i Roskilde 26. Febr. 1658 efterlod Danmark-Norge som et lemlæstet Rige. Store og vigtige Dele af Landene: Skaane, Halland, Bleking, Baahus Len, Trondhjems Stift, Bornholm maatte overlades i de sejrende Svenskes Hænder. Og Fredens haarde Bestemmelser blev endvidere »fortolkede« ved fortsatte Forhandlinger med stigende Fordringer, som det ydmygede Land alle maatte indrømme Sejrherreren. Da blev Underhandlingerne uventet afbrudte af Svenskekongen, Karl Gustaf, der paaførte Danmark en ny Krig; i Avg. steg hans Hær i Land i Korsør og rykkede mod København, som ogsaa indesluttedes samtidig af en fjendtlig Flaade fra Søsiden. Den slet befæstede og ringe

forsynede Hovedstad maatte udstaa en regelret Belejrings Lidelser, men med Kong Frederik III i Spidsen gjorde Borgere og Soldater god Modstand og forsvarede deres »Rede« med stor Tapperhed. Men desuagtet oprandt der i Begyndelsen af Oktbr. en meget kritisk Tid for Byen. Da denne nu i et Par Maaneder havde været indespærret fra alle Sider, var Fødemidlerne blevet faa og dyre, og Nøden stod for Døren; Fjendens Løbegrave var trængt Forsvarerne tæt ind paa Livet, Beskydningen af Fæstningsværkerne, især deres sydlige Del, havde en slem ødelæggende Virkning. medens Bombardementet af selve Byen var besværlig og ængstende for Befolkningen; tilmed gjorde

Fjenden Landgang paa Amager for at sætte sig fast der; altsammen Tegn, som gjorde det tvivlsomt, om Forsvaret kunde fortsættes endnu i længere Tid ved egne Kræfter.

Da fik Hovedstaden Hjælp.

Vi ser her bort fra den store Haandsrækning, som Kurfyrsten af Brandenburg i Forbindelse med Kejseren af Tyskland og Kongen af Polen ydede Landet ved at besætte den jydsk Halvø og »rense« den for Fjender — desværre ikke for de lige saa udsugende Venner, den Bistand kom ikke den betrængte Hovedstad direkte til Gode, da ingen af disse venligsindede Tropper blev overførte til Sjælland til Københavns Undsætning. Den bedste og mest fornødne Hjælp blev ydet fra Nederlandene; den reddede Hovedstaden og Landet fra Undergang.

Straks efter Fredsbruddet havde Kong Frederik ladet Hollænderne vide den Nød, hvori Landet var stedt; hans betroede Kammerskriver Christoffer Gabel, der var paa Rejse, fortsatte denne til Holland for tilligemed den dansk-sindede hollandske Gesandt i København, Conrad van Beuning, der ogsaa skyndsomt havde søgt sit Hjemland, at paavirke Stemningen der for Danmarks Redning; Fortællingerne om den danske Konges og de københavnske Borgers Besvær og Heltemod vakte Beundring; hollandske Digtere opflammede Sindene til Kamp, og Købmændene erklærede sig rede til at bringe Ofre for denne Sag. Men Holland maatte ogsaa føle sig forpligtet ligeoverfor Danmark. 1649 havde Rigshofmester Corfits Ulfeld i Haag underskrevet en Forbundstraktat mellem Danmark og Holland, i Følge hvilken begge Parter i Tilfælde af fjendtligt Angreb paa deres Lande forpligtede sig til at staa hinanden bi med 4000 Mand, en Traktat, som var blevet bekræftet ved senere Forhandlinger. I Henhold til disse Aftaler besluttede nu de forskellige hollandske Provinsers Repræsentanter, som ledede Statens Styrelse, de saakaldte Generalstater, i Slutningen af Avg., at man vilde komme Danmark til Hjælp ikke blot med et mindre Armékorps paa 2200 Mand under Oberst Eustachius Pückler, men ogsaa med en anseelig Flaade under Løjtnant-Admiral for Provinserne Holland og Vestfriesland Jacob van Obdam, Herre til Wassenaer, en dygtig Landofficer af fornem Adel, der dog ved denne Lejlighed først ret skulde »gøre sit Prøvestykke« som Flaadefører i Krigstider. For to Aar siden havde han været i de danske Farvande med en Flaade paa 42 Skibe i et Ærinde, der løb meget fredeligt af, og han var ved den Lejlighed blevet hædret af Frederik III med Elefantordenen. — Instruksen af 4. Septbr. paalægger Wassenaer at staa Kongen af Danmark bi mod Sverrig og at ødelægge denne Stats Flaade; senere tilføjedes udtrykkeligt, at han i det hele skulde rette sig efter Kongens Ordre. Pücklers Instruks er af 6. Septbr.

I Begyndelsen gik det dog langsomt med Flaadens Udrustning; det blev en stor, men ikke særlig stærk Flaade, dertil talte den for mange af mindre Skibe. Af Kampskibe paa 72 Kanoner var der kun ét, Admiralskibet d'Endracht; 50—59 Kanoner havde kun 3, men ellers var der 10 paa 40—48, 10 paa 30—38 og 11 paa 20—28; ialt havde Flaaden 1278 Kanoner og 4500 Mands Besætning; endvidere 16 bestykkede Smaaskibe foruden 28 Koffardiskibe, som havde Landtropperne og Levnedsmidler til København om Bord.

5. Septbr. var Wassenaer personlig rede, men maatte vente længe paa forskellige Provinsers Orlogsskibe. Da man var kommet saa vidt, at der var uddelt Zeinbreve (Instruktioner) og indtaget Lods, hindrede Storm og Mod-

vind flere Gange Afrejsen, efterat den var bestemt. Endelig gik Flaaden 7. Oktbr. under Sejl og havde 13. Oktbr. Skagen i Sigte, men rundede Pynten først 19. Oktbr. paa Gruud af den stærke Strøm, fik Underretning om, at den svenske Storflaade laa i Sundet, og ankrede endelig 23. Oktbr. ud for Gilleleje, »halvtredje Mil fra Sundet« i Helsingør. Gabel, som var om Bord paa Flaaden, tog herfra i Land og skal have været den første, der bragte Kongen Budskab om Hjælpens Komme. Ogsaa Ridefogden over Kronborg Amt, Hans Rostgaard, kom om Bord, talte med Wassenaer og bragte Kongen Bud tilbage om det Angreb paa den svenske Flaade, som snart kunde ventes. Men ogsaa med Admiralen selv havde Kongen ført en livlig, direkte Brevveksling. Allerede 18. Oktbr. var en Skipper (senere kgl. Aarskaptajn) Otto Axelsen affærdiget fra København for at afvente Hollændernes Komme og overbringe Kongens Velkomsthilsen; en anden Skipper bragte et Brev af 23. Oktbr., hvori Kongen skildrer sin Glæde over Flaadens Ankomst, opfordrer til Angreb ved første favorable Vind og ønsker en lykkelig Sejr. 25. Oktbr. skrev Kongen et nyt Brev, og desuden ogsaa 27. og 28. Oktbr.; i det første af disse, der er egenhændigt, beder han Admiralen om ikke at forsømme et eneste Moment; det vilde være et uopretteligt Tab, om Hovedstaden ved Hollændernes Nølen faldt i Fjendens Hænder; i det andet opmuntres Wassenaer til at fatte den fornødne Resolution i Henhold til hans Instruks, der byder ham at parere Kongens Ordre. Alle disse Skrivelser er Vidnesbyrd om den Utaalmodighed, hvormed det saa stærkt truede København ventede Undsætningens Komme. Men Vindstille eller Modvind hindrede Flaaden i ethvert Angreb; den forsøgte at lavere sig frem, men kom ikke videre end til Lappen, »1½ Mil fra Sundet«, hvor den atter gik til Ankers. Wassenaer skriver 29. Oktbr. tidlig Morgen, at Hollænderne oprigtigt ønsker den gunstige Vind, da de er besjælede af stor Kurage til at kæmpe for Kongens retfærdige Sag. Men samme Morgen blæste virkelig den saa længselsfuldt ventede Nordenvind.

Kl. 8 lettede Wassenaer og stod Syd paa. Der hørte unægtelig »Kurage« til at forcere Sundet. Paa begge Kyster truede Kronborgs og Helsingborgs Landbatterier, som dog viste sig at have mindre Betydning, end man hidtil havde tillagt dem, og midt i Sundet spærrede den svenske Flaade Vejen, lige Syd for Kronborg. Den bestod af 2 Kampskibe paa 74 Kanoner, 1 paa 60, 3 paa 50—58, 17 paa 40—48, 17 paa 30—38 og 5 paa 20—28, i alt 45 Orlogsskibe med 1838 Kanoner og 6649 Mands Besætning; Flaaden var altsaa Hollændernes overlegen i enhver Henseende, baade i Skibenes Tal, Størrelse, Kanonbesætning og Bemanding; naar Hollænderne i Gennemsnit havde 126 Mand paa hvert Skib, kunde Svenskerne stille 148. Deres Flaade var inddelt i 4 Eskadrer (mod Hollændernes 3); 11 Skibe under Rigsadmiralen Karl Gustaf Wrangel paa Victoria, 74 Kanoner; 12 Skibe under Admiral Klas Bjelkenstjerna paa Draken, 66 Kanoner; 11 Skibe under Admiral Henrik Sjøhjem paa Cesar, 54 Kanoner og 11 Skibe under Admiral-Løjtnant Gustaf Wrangel paa Hercules, 58 Kanoner. I den hollandske Flaade førtes Avantgarden (11 Skibe) af Viceadmiral Witte Corneliszoon de Witte paa Brederode, 50 Kanoner, og Arrieregarden (11 Skibe) af Viceadmiral Pieter Floriszoon paa Josua, 50 Kanoner, medens Wassenaer selv førte corps de bataille (13 Skibe) paa d'Endracht, 72 Kanoner. Admiralskibets Agterspejl var prydet med en Løve, som bar et Sværd og en Tordenkile i sine Forlabber. Det var et meget betegnende Emblem.

(Forts.)

